

การถอดรหัสการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา

แขวงหิรัญรูจี กรุงเทพมหานคร

THE DECODING OF PEACEFUL COEXISTENCE IN A
MULTICULTURAL SOCIETY:

A CASE STUDY OF HIRANRUCHY DISTRICT, BANGKOK

¹อารยา วาตะ และ ²ศราววุฒิ ปิ่นทอง

¹Araya Wata and ²Sarawut Pintong

มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประเทศไทย

Silpakorn University, Thailand.

¹araya.wata@gmail.co.th

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 29, 2022

บทคัดย่อ

จากอดีตถึงปัจจุบัน การโยกย้ายถิ่นฐานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกพื้นที่ แขวงหิรัญรูจีเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมเก่าแก่ในฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีรากเหง้าจาก 5 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ไทย มอญ ลาว จีน และมลายู ผลพวงของสงครามในอดีตทำให้เกิดการอพยพเข้ามาในพื้นที่ ทุกกลุ่มอยู่ร่วมกันอย่างสันติบนความหลากหลายทาง ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต และความเชื่อ มามากกว่า 250 ปี เกิดการปะทะสังสรรค์ ผสมผสาน และกลืนกลายทาง วัฒนธรรมตามเวลา แต่ยังเหลือร่องรอยความเป็นตัวตน ทำให้แขวงหิรัญรูจีเป็นพื้นที่ที่มีความมั่งคั่งบนความแตกต่างในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในปัจจุบันแขวงหิรัญรูจียังคงเป็น

¹ นักศึกษา, สาขาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ ดร., สาขาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พื้นที่พลวัตร เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การขยายตัวของเมือง และการมีสถานศึกษาในพื้นที่ ทำให้เกิดการอพยพของคนเพื่อ 2 วัตถุประสงค์หลัก คือ การอยู่อาศัยในคอนโดมิเนียม หรือหอพักเพื่อความสะดวกในการทำงาน และการอยู่อาศัยในหอพักแบบชั่วคราวของกลุ่มนักศึกษา จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันยังคงมีความสำคัญในทุกช่วงเวลา บทความนี้จึงมุ่งเน้นในการศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ และการถอดรหัสเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม พบว่า ปัจจัยประกอบไปด้วย ความเท่าเทียม ความเคารพ ความเข้าใจ การยอมรับ และการปรับตัว โดยมีความเกี่ยวเนื่องเป็นรหัสที่ใช้เชื่อมปัจจัยทั้ง 5 ให้เกิดเป็นโครงสร้างสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยไม่สูญเสียความเป็นตัวตน

คำสำคัญ : การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สังคมพหุวัฒนธรรม แขวงหิรัญรูจี

Abstract

From the past to the present, migration is a constant occurrence in all areas. Hiranruchy district is the old community on the Thonburi side of Bangkok. It has roots in 5 ethnic groups: Thai, Mon, Laotian, Chinese, and Malayu people. The aftermath of the war in the past led to immigration into the area. For more than 250 years, all groups have coexisted peacefully based on ethnic diversity, ways of life, and beliefs. It has cultural interaction, acculturation, and cultural assimilation over time but still left the trace of identities. That made Hiranruchy district an area that is beautiful in the difference of peaceful coexistence. Nowadays, Hiranruchy district is still a dynamic area because of social change including the expansion of the city and educational institutions in the area. This led to the evacuation of people for two main purposes: for living in a condominium or dormitory for ease of work and living in a temporary dormitory for a group of students. It indicates that learning for coexistence is still important at every moment. Accordingly, the article focuses on the study, analysis of key factors, and decoding for peaceful coexistence in a multicultural society. It was found that the factors consisted of equality, respect, understanding, acceptance, and adaptation with mutual support

which is a code that connects all 5 factors to create a social structure for peaceful coexistence in a multicultural society without compromising identity.

Keywords: Peaceful Coexistence, Multicultural Society, Hiranruchy district

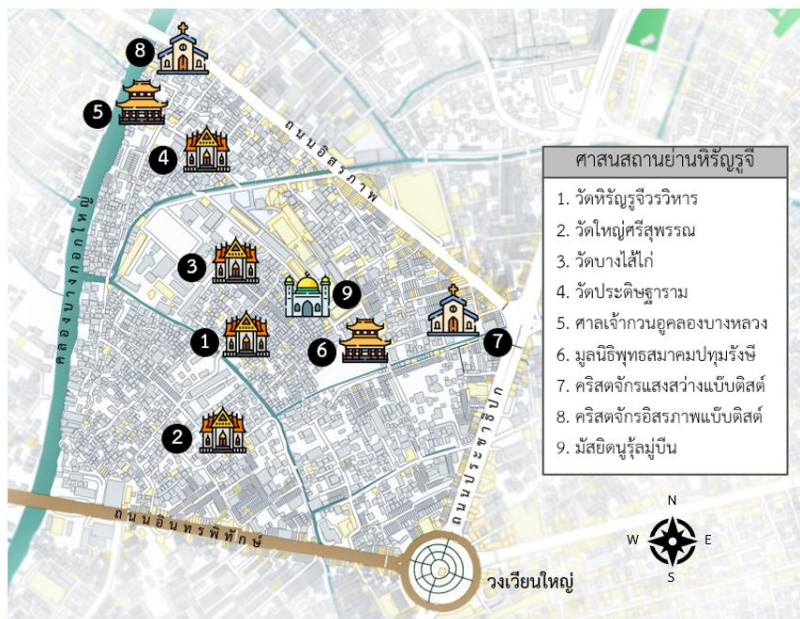
บทนำ

การดำรงชีวิตในสังคมทุกสังคม ย่อมหลีกเลี่ยงความแตกต่างไปไม่ได้ ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคม การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม หากพิจารณาจากความแตกต่าง การศึกษาเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงความสงบสุข และสันติในสังคม สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในเป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ และเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

แนวทางการศึกษา ผู้เขียนมุ่งเน้นการศึกษาในด้านสังคมพหุวัฒนธรรม หลักการในการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง การศึกษาจากตัวอย่างชุมชนที่มีข้อขัดแย้ง และปัญหาที่เกิดขึ้นที่นำไปสู่การแก้ไขเพื่อการอยู่ร่วมกัน การศึกษาแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเปรียบเทียบหลักการเหล่านี้เข้ากับการอยู่ร่วมกันในพื้นที่แขวงหิรัญรุจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีรากเหง้าการอยู่ร่วมกันจากการอพยพโยกย้ายของกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ในอดีต จวบจนปัจจุบันการอพยพเปลี่ยนรูปแบบของกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนไทยจากพื้นที่อื่น แต่ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีการย้ายเข้าออกของกลุ่มคนจำนวนมากอยู่ตลอดเวลา มีองค์ประกอบที่มีความแตกต่างกันสูงมาก แต่ยังคงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นพื้นที่ชุมชนต้นแบบที่มีความแตกต่างระหว่างศาสนา และวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมานานนับร้อยปี (สุธาน บัวใหญ่, 2558) นำมาวิเคราะห์ปัจจัยการอยู่ร่วมกัน และถอดรหัสการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

พื้นที่แขวงหิรัญรูจี

แขวงหิรัญรูจี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นแขวงที่เล็กที่สุดในเขตธนบุรี มีขนาด 0.691 ตารางกิโลเมตร ในอดีตเป็นพื้นที่สวนผลไม้ และที่อยู่อาศัย ในปัจจุบันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ย่านธุรกิจการค้า สถานศึกษา และพื้นที่อยู่อาศัย ทิศเหนือติดถนนอิสราภาพ ทิศตะวันออกติดถนนประชาธิปไตย ทิศใต้ ติดถนนรอบวงเวียนใหญ่ และถนนอินทรพิทักษ์ ทิศตะวันตกติดกับคลองบางกอกใหญ่ ภายในพื้นที่มีศาสนาสถานที่บ่งบอกถึงความหลากหลายทางความเชื่อ และกลุ่มชาติพันธุ์

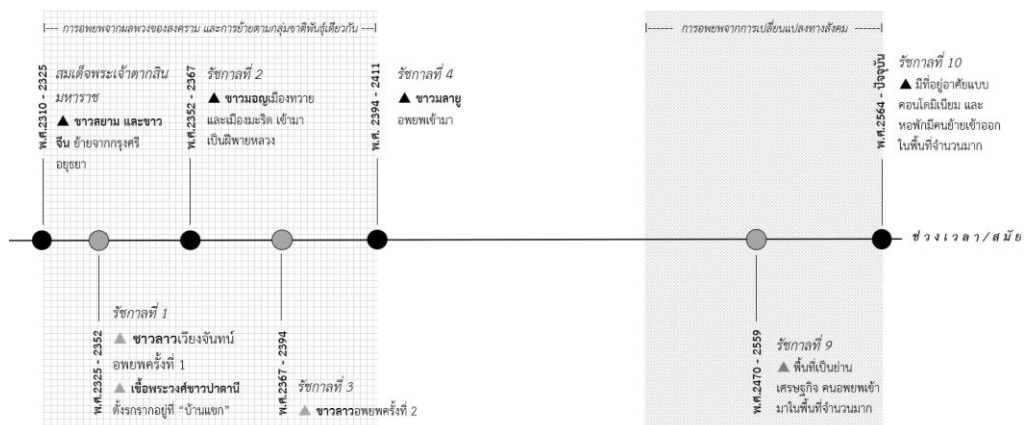

ภาพที่ 1 แผนที่แขวงหิรัญรูจี

ความเป็นมาของแขวงหิรัญรูจี มีลักษณะเป็นพื้นที่พลวัตรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตเดิมพื้นที่นี้สันนิษฐานว่า มีกลุ่มคนดั้งเดิมอาศัยอยู่ก่อนที่จะมีการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทย มอญ ลาว จีน และมลายู ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การอพยพย้ายถิ่นฐานในลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์ เริ่มต้นในช่วงต้นกรุงธนบุรี โดยมีสาเหตุหลักจาก ผลพวงของสงครามที่ต่อเนื่องทั้งการกวาดต้อน การหนีภัยสงคราม และการโยกย้ายตามกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันที่ตามมาในภายหลัง ซึ่งเริ่มต้นในช่วงประมาณปี พ.ศ.2310 หลังเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 2 ชาวสยาม และชาวจีน ติดตามสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมาที่กรุงธนบุรี บางกลุ่มตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้เนื่องจากพื้นที่ติดคลองบางกอกใหญ่ และใกล้กับพระราชวังเดิม

หลังจากนั้นตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ. 2325 ในสมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงประมาณช่วงปี พ.ศ.2347-พ.ศ. 2411 ในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา มีกลุ่มชาวลาว เชื้อพระวงศ์ปาดานี ชาวมอญ และชาวมลายู อพยพเข้ามาในพื้นที่หิรัญรูจีตามลำดับ แต่เดิมในอดีตพื้นที่นี้เป็นที่พักอาศัยของบ้านเจ้านาย ขุนนาง ข้าหลวง สวนผลไม้ และบ้านเรือนของกลุ่มชาวบ้าน

ปัจจุบันการอพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของเมือง ความเจริญในพื้นที่เริ่มขึ้น หลังจากการตัดและขยายถนนฝั่งจังหวัดธนบุรีและจังหวัดพระนครในปี พ.ศ.2473 เกิดถนน 3 สาย คือ ถนนประชาธิปไตย ถนนอิสรภาพ และถนนอินทรพิทักษ์ นอกจากนี้แขวงหิรัญรูจียังอยู่ติดกับอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือวงเวียนใหญ่ ซึ่งกลายเป็นพื้นที่ย่านเศรษฐกิจการค้า มีสถานีรถไฟ 3 สถานีอยู่บริเวณใกล้เคียง และมีสถานศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยภายใน และใกล้เคียงจำนวน 2 แห่ง และโรงเรียนจำนวน 4 แห่ง ด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้คนจำนวนมากอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากทั้งแบบถาวรและชั่วคราว จากรายงานข้อมูลความหนาแน่นของหน่วยงานกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2563 (กรุงเทพมหานคร, 2563) พบว่าจำนวนประชากรต่อพื้นที่มีความหนาแน่นสูง คือ 17,153 คน ต่อตารางกิโลเมตร ที่อยู่อาศัยรอบนอกเป็นอาคารพาณิชย์ ภายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นลักษณะแบบชุมชนแออัด และประชาชนบางส่วนมีรายได้ค่อนข้างน้อย ดังแสดงในภาพที่ 1 ช่วงเวลาการอพยพย้ายถิ่นฐานในพื้นที่แขวงหิรัญรูจี

ภาพที่ 1 ช่วงเวลาการอพยพย้ายถิ่นฐานในพื้นที่แขวงหิรัญรูจี

สังคมพหุวัฒนธรรม

ทุกสังคมประกอบไปด้วยไปด้วยผู้คนที่มีความแตกต่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural society) คือ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง และหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เชื้อชาติ ภาษา ความเชื่อ วิถีชีวิต รวมถึงความแตกต่างทางค่านิยม และรสนิยมส่วนบุคคล

พหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) คือ การอยู่ร่วมกันในสังคม เน้นด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในทางนโยบาย เช่น นโยบายของรัฐที่มีต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม การศึกษา และกฎหมาย เป็นต้น (แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2549) และในทางปฏิบัติ ต่อคนทุกคนอย่างเท่าเทียมด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิความเป็นคนอย่างเสมอภาค การยอมรับความแตกต่างทางภาษา ศาสนา ประเพณี และวิถีปฏิบัติ (ปรกรณ์ สิงห์สุริยา, 2564)

จากการศึกษาความหมายของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยความแตกต่าง และหลากหลาย และไม่นิยามความเป็นตัวตนหรือวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่ง แต่เลือกใช้การยอมรับในความหลากหลาย เพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบสุข ที่เกิดจากการยอมรับในความแตกต่าง เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และไม่ละเมิดในสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

การศึกษาแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีผู้ให้แนวทางและหลักการในหลายรูปแบบ ดังนี้

บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์ (2563) กล่าวว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตามแนวพุทธธรรมประกอบด้วย 1) ความรักใคร่ ปาณาณัติต่อกัน 2) การให้เกียรติ และยอมรับซึ่งกันและกัน 3) ความปรองดอง และสมานฉันท์ และ 4) ความอดทนอดกลั้น ใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนำ และคณะ (2562) กล่าวว่า ตัวบ่งชี้การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลในชุมชนเมือง ประกอบด้วย ด้านกาย ได้แก่ การเสียสละ การเคารพกติกาสังคม การยอมรับซึ่งกันและกัน ด้านวาจา ได้แก่ การพูดถูกกาลเทศะ การพูดสร้างสรรค์ และด้าน

ใจ ได้แก่ การทัศนคติที่ดีต่อความแตกต่างระหว่างของบุคคล การปรารถนาดีต่อผู้อื่น และการรักษาความดีของตัวเอง

รัตติยา เหนืออำนาจ และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติในการพัฒนา กระบวนทัศน์และความเข้าใจทางสังคมพหุวัฒนธรรมกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ กล่าวว่า ควรส่งเสริมแนวปฏิบัติตามหลักบัญญัติ 10 ประการคือ 1) การยึดมั่นในคำสอนของศาสนา 2) การเห็นคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 3) การยอมรับและเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น 5) การมีความเสมอภาคและความยุติธรรม 6) การยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ 7) การมีจิตสำนึก จิตอาสา และจิตสาธารณะ 8) การรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ 9) การมีวิจารณญาณ ในพูดและการแสดงความคิดเห็น และ 10) การแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

Ali Ahmed Albaqara (2018) กล่าวถึง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สามารถช่วยฟื้นฟู สังคม และช่วยในการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อสมาชิกทุกคนในสังคมได้มีงานทำที่เหมาะสม และมีที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ โดยความอดทน ความรัก ความ สงบเป็นกุญแจสำคัญของการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ นำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาทางสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ กฎหมายและ การเมืองได้

นอกจากนี้ ยังใช้วิธีศึกษาการอยู่ร่วมกันอย่างสันติที่มีที่มาจากความขัดแย้ง และ ปัญหา โดยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่นำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในชุมชน คือ ความแตกต่างทางฐานะความเป็นอยู่ โดยเฉพาะความยากจน และการแก้ปัญหาเหล่านี้ คือ การใช้ความเกื้อกูลในการสมานความแตกต่างที่นำมาซึ่งความขัดแย้ง ดังนี้

จิรัชยา เจียวีกัก และนवल แก้วสุวรรณ (2565) กล่าวถึง ความยากจนในชุมชนทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ และการดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอด เมื่อรวมกับต้นทุนทางสังคม ทำให้ เกิดระบบการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนนำไปสู่รูปแบบสวัสดิการชุมชนที่เกิดจาก ความสัมพันธ์จากการพึ่งตนเองของคนในชุมชน

Leah Nanjala Wakhungu (2016) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติท่ามกลางชุมชนย่อย Kiminini ประเทศเคนยา กล่าวถึงสาเหตุของความรุนแรงที่ เกิดขึ้นในชุมชนที่เกิดจาก ความเหลื่อมล้ำ และความยากจน จากการศึกษาพบว่า การสร้าง กลุ่มธุรกิจขนาดเล็กเพื่อก่อให้เกิดการจ้างงาน ทำให้สามารถลดปัญหาความยากจนที่ยั่งยืนได้ และยังสรุปได้ว่าสมาคมศาสนา กลุ่มช่วยเหลือตนเอง และโครงการลดความยากจนเป็น

องค์กรหลักที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมสันติภาพการเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างชุมชน ในพื้นที่ชุมชนย่อย Kiminini ประเทศเคนย่า

ในทรรศนะของผู้เขียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกับการศึกษาข้างต้นว่า หากในชุมชนมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านฐานะความเป็นอยู่ มีโอกาสทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออาชญากรรม การลักเล็กขโมยน้อย และสามารถเกิดปัญหาที่ขยายเป็นวงกว้างให้กับผู้อยู่อาศัยทุกคนในชุมชนทุกคน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในรูปแบบต่างๆที่เอื้อกับชุมชนเป็นหนทางหนึ่งที่สร้างความสงบสุข และสันติที่ยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันได้

การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม แขวงหิรัญรุจี

องค์ประกอบทางสังคมแขวงหิรัญรุจี เป็นหนึ่งในย่านชุมชนเก่าแก่ที่มีกลุ่มความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มากที่สุดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประกอบขึ้นจากความหลากหลาย ทั้งชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อความศรัทธา เนื่องจากการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนานทำให้เกิดความกลมกลืน ประเด็นความแตกต่างจึงไม่ได้เป็นปัญหาในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในพื้นที่ ในทางกลับกันการอยู่ร่วมกันทำให้เกิดวิถีปฏิบัติเฉพาะตัวของพื้นที่ และเนื่องจากมีปัจจัยด้านรายได้ที่เกี่ยวข้องกับฐานะความเป็นอยู่เข้ามาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของชุมชน จากรายงานของสำนักงานเขตธนบุรี 2562 พบว่าประชากรในแขวงหิรัญรุจีส่วนใหญ่อาศัยอยู่อย่างแออัด บางกลุ่มมีรายได้น้อย และเป็นกลุ่มคนด้อยโอกาส ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การช่วยเหลือแบ่งปัน การพึ่งพาอาศัยกัน นำไปสู่การเกื้อกูล โดยไม่มีความแตกต่างเป็นข้อแม้ เป็นวิถีปฏิบัติเฉพาะตัวของพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาข้างต้น

รูปแบบการเกื้อกูลกันในชุมชน

1. การเกื้อกูลจากความศรัทธา เป็นรูปธรรมเพื่อการช่วยเหลือกลุ่มคนที่มีฐานะยากจนในชุมชน แกนหลักของการเกื้อกูลคือ กลุ่มศาสนาในพื้นที่ รูปธรรมทางการเกื้อกูล ได้แก่ มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน วัดบางไผ่แก้ว (วัดลาว) จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กยากไร้ในชุมชน เป็นโครงการพระสงฆ์ คนหนุ่มสาว กะกับการพัฒนาเด็ก โดยมีสถานดูแลเด็กเล็ก มีการจ้างงานในชุมชน และกิจกรรมช่วยเหลือต่างๆทั้งใน และนอกพื้นที่ มูลนิธิสมาคมพุทธปทุมรังษี มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย จัดตั้งคลินิกรักษาโรคโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และกิจกรรมสาธารณะกุศล คริสตจักรแสงสว่าง แบ็บติสต์ มีสถานรับดูแลเด็กเล็กและกิจกรรม

เพื่อช่วยเหลือชุมชน การดำเนินการของกลุ่มศาสนาเป็นรูปแบบตัวกลางในการช่วยเหลือที่มีพื้นฐานจากความศรัทธา โดยมีคนในและนอกชุมชนร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของจำเป็นให้แก่มูลนิธิ หรือสละแรงกายเป็นกำลังในการช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำการส่งต่อไปให้กับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

ภาพที่ 2 การเกื้อกูลกันจากความศรัทธา กิจกรรมกลุ่มคริสตจักรแสงสว่างแบ็บติส บริจาคสิ่งของให้มูลนิธิกลุ่มแสงเทียน วัดบางไผ่ไก่อ

หมายเหตุ : จาก <https://www.facebook.com/sangsawangchurchbkk>

2. การเกื้อกูลกันจากการอยู่ร่วมพื้นที่ เป็นการเกื้อกูลกันภายใต้จิตสำนึกของการอยู่ร่วมพื้นที่เดียวกัน จะเกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรม เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคี เช่น การไปร่วมงานประเพณีของผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา การร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การร่วมกิจกรรมอาสาทำความสะอาดถนนบริเวณหน้าศูนย์พักคอยในช่วงสถานการณ์โควิด 19 บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวัดบางไผ่ไก่อ

ภาพที่ 3 การเกื้อกูลกันจากการอยู่ร่วมพื้นที่ พระสงฆ์ กลุ่มมอเตอร์ไซค์รับจ้าง และกลุ่มจิตอาสา ร่วมกันทำความสะอาดถนน

3. การเกื้อกูลกันจากคนสู่คน เป็นการเกื้อกูลที่เกิดขึ้นในระดับบุคคล ไม่ได้เกิดขึ้นในรูปแบบกิจกรรม แต่เป็นการเสนอการช่วยเหลือ หรือการให้แบบไม่เจาะจงผู้รับ เช่น การแจกยาสมุนไพร การบริจาคอาหาร เป็นต้น

ภาพที่ 4 การเกื้อกูลกันจากคนสู่คน(ซ้าย) การแจกยาสมุนไพร (ขวา) แม่ค้าชาวมุสลิมแจกอาหารบางส่วนในวันสงกรานต์

การถอดรหัสการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

จากการวิเคราะห์การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมแขวงทิงกูรจี พบว่า ความแตกต่างอันเป็นองค์ประกอบหลักของสังคมพหุวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในพื้นที่เกิดความกลมกลืนจนกลายเป็น ‘ความแตกต่างที่เป็นปกติ’ จนเกิดเป็นวิถีปฏิบัติของคนในชุมชน ซึ่งพบว่ามีมาจากปัจจัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ความเท่าเทียม (Equality) คือ การรับรู้ถึงความเท่าเทียมกันในฐานะความเป็นมนุษย์ และสมาชิกในสังคม นำไปสู่การปฏิบัติต่อกันอย่างไม่ยึดถือเอาความแตกต่างเป็นที่ตั้ง
2. ความเคารพ (Respect) คือ การตระหนักรู้ และให้ความสำคัญในสิทธิ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่ต่างต่างกัน โดยไม่ล่วงละเมิด เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้อื่น

3. ความเข้าใจ (Understanding) คือ กระบวนการพัฒนาความคิด และทัศนคติ ในความเข้าใจทางสังคมการอยู่ร่วมกัน เป็นความเข้าใจในความต่างกันของมนุษย์ เกิดจากการเคารพซึ่งกันและกัน จะเกิดความเข้าใจในตัวตน และรับรู้ในความแตกต่างอย่างเป็นปกติ

4. การยอมรับ (Acceptation) คือ กระบวนการรับรู้ เข้าใจ และตระหนักรู้ในความแตกต่าง ข้อดี ข้อเสีย นำไปสู่การตัดสินใจยอมรับความคิด หรือการกระทำ

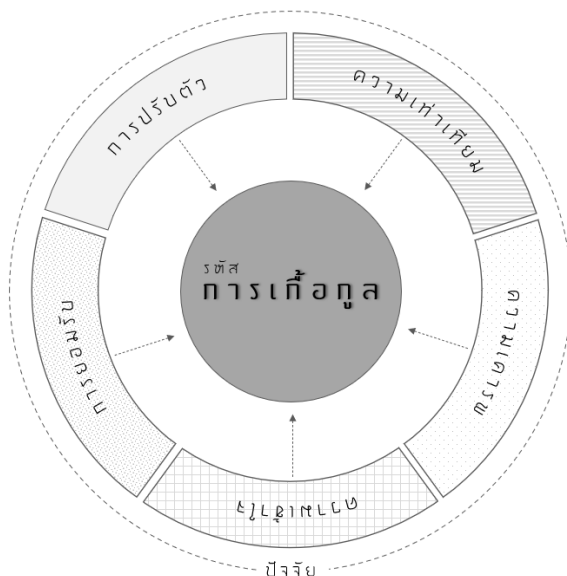
5. การปรับตัว (Adaptation) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อต้องการอยู่รอด ทั้งในระดับบุคคลและสังคม หากในระดับกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่ เมื่อความขัดแย้ง จะหาหนทางในการประนีประนอมและปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกัน และหากเป็นการปรับตัวที่เกิดจากการยอมรับในการกระทำ อาจนำไปสู่การปฏิบัติตามกันไปในที่สุด

บทสรุป

ความแตกต่างที่เป็นปกติ คือ วิถีปฏิบัติเฉพาะตัวของพื้นที่ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่แขวงหิรัญรุจี ถึงแม้ว่าการเวลาและค่านิยมของสังคมทำให้วิถีวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป แต่ดำรงความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และศรัทธาของตนเองไว้ได้ และไม่นำมาเป็นตัวกำหนดการแบ่งแยกความเป็นกลุ่มก้อนของสังคมที่อยู่ร่วมกัน ดังนั้นจึงไม่เกิดการเลือกปฏิบัติ โดยการอยู่ร่วมกันประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย คือ 1) ความเท่าเทียม ความเหมือนกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) ความเคารพ การไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน 3) ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ในตัวตนของตนเองและผู้อื่น 4) การยอมรับ การรับรู้ เข้าใจในความแตกต่าง และปฏิบัติในสิ่งที่พึงกระทำต่อผู้อื่น 5) การปรับตัว เป็นหนทางที่นำไปสู่การประนีประนอม เมื่อรวมกับความความแตกต่างทางฐานะความเป็นอยู่ ความยากจน และกลุ่มคนด้อยโอกาสในชุมชน ปัจจัยทั้ง 5 นี้ จึงก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล 3 รูปแบบ คือ 1) การเกื้อกูลจากความศรัทธา เป็นระดับองค์กรที่เกี่ยวกับศาสนาในชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม สร้างโอกาสการให้ และการรับ ก่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) การเกื้อกูลกันจากการอยู่ร่วมพื้นที่ เป็นกลุ่มคนที่ร่วมกันทำกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม และความสามัคคี 3) การเกื้อกูลกันจากคนสู่คน เป็นระดับการเกื้อกูลที่เล็กที่สุด แต่เห็นได้ชัดถึงน้ำใจจากการให้ก่อให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในชุมชน

การเกื้อกูล การถอดรหัสแห่งการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยความสันติเป็นหัวใจหลักในการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบ ปลอดภัย และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ในพื้นที่ศึกษา เป็นการเกื้อกูลกันแบบไม่แบ่งแยก ก่อให้เกิดสังคมที่เข้มแข็ง เป็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ โดยมีการปฏิบัติต่อกันตั้งแต่สังคมกลุ่มใหญ่จนถึงระดับรายบุคคล สามารถลดความเหลื่อมล้ำ และนอกจากนี้ยังปรากฏให้เห็นกลุ่มผู้นำ และคนในชุมชนที่ร่วมกันทำกิจกรรม

ต่างๆ ก่อให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยปัจจัยและการถอดรหัสการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ปัจจัยและการถอดรหัสการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกันตพงศ์ ศรีบัวนำ วีรฉัตร สุปัญญา และกุลธิดา จันทร์เจริญ. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลในชุมชนเมือง. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(3), 46-63.
- จิรัชยา เจียวกิก และนพพล แก้วสุวรรณ. (2565). ความยากจนแรงผลักดันสู่การเป็นสวัสดิการชุมชน. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 12(1), 1-16.
- ปกรณ สึงห์สุริยา. (2564). ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยมของชาร์ลส์เทย์เลอร์. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 43(2), 23-38.
- วราห์ โรจนวิภาต. (2559, 27 เมษายน). ย่ำรอยอดีตคลองบางหลวง, มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์. <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=188>.

- รัตติยา เหนืออำนาจ, อัครเดช พรหมกัลป์, พระมหาไฉ้ ธมมเมธี และ จริญญาศักดิ์สุนทรเดชา. (2565). *การพัฒนากระบวนการทัศน์และความเข้าใจทางพหุวัฒนธรรมกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 11(1): 212-226.
- แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2549). *แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)*. สภาวิจัยแห่งชาติ. บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์. (2563). *สันติภาพ: เป้าหมายสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม*. วารสารมจร. ตรีภูมยชัยปริทรรศน์, 4(1), 115-123.
- สุธาน บัวใหญ่. (2558, 17, สิงหาคม). *สี่แยกบ้านแซง ลมหายใจหลายวัฒนธรรม*. นิตยสารสารคดี. <https://www.sarakadee.com/2015/08/17/>.
- สำนักงานเขตธนบุรี. (2562). *โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเขตธนบุรี*. <http://www.oic.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)*. เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ Sustainable Development Goals (SDGs) ฉบับเต็ม. หน้า 9-11.
- Albaqara, A. A. (2018). *Point of View Paper Peaceful Coexistence: The Key to the Development of Communities*. International Journal of Inspiration & Resilience Economy, 2(2), 40-40.
- Wakhungu, L. N. (2016). *Factors Influencing Peaceful Coexistence Among the Communities Kiminini Sub County Kenya*. [Master's thesis]. University of Nairobi.

